

מסורת הש"ס

(א) נִלְעַל ה': (וַיִּשָּׂא, ב) חוֹלִין קָלָה, (ג) חוֹלִין עָטָה, (ד) שְׁרוּיִין סָבָה, וַיִּשָּׂא, (ה) נִלְעַל בִּי, וַיִּשָּׂא, (ו) זָמַר וַיִּשְׁמַח, וַיִּרְגַּל, (ז) נִלְעַל טָהֹר, (ח) וַאֲנִטְרִיךְ זִיקָה, (ט) וַלְדוּלִי וְלֹדֹת זִיקָה, (י) זִיל טוֹל וְלִי לְדוֹת, (יא) שָׁטַח אֲחוּר זִיקָה, (יב) זִיל מִיִּם וְגַי זִיקָה חֲמַל, (יג) בַּת עַד זִיקָה, (יד) זִיל לָגַד, (טו) וְאִמָּה גּוֹפָה זִיקָה, (טז) דַּפְרִי זִיקָה.

הגהות הב"ח

(א) גַּם מִ"שׁ הַמְקַבֵּל מֵאֵן בָּרוּךְ מִן הַעוֹבֵד כּוֹכְבִּים הֵן וְלֹדֹת וְכִי אִמָּה הֵן וְלִדְרוֹתֵיהֶן פְּטוּרִין לִדְמָתָהּ: (ב) שֶׁם נִמְנַח לִדְמָתָהּ: (ג) אִמָּה לֹא: (ד) רַשִׁי דִּיהִי הֵיטָה דְקִלְמָתָהּ וְכִי לֹאֵם הוּא מִנִּי אֶפְּלִי וְלִי וְלִדְוֹת פְּטוּרִין דִּיהִי הֵיטָה הוּא דְפִטְרָה רַשִׁיבָּא טַפִּי: (ה) דִּיהִי אִמָּה הֵן וְלִדְרוֹתֵיהֶן דְּמַשְׁמַעַת: (ו) דִּיהִי אִמָּה הֵן וְכִי אִמָּה הֵן וְלִדְרוֹתֵיהֶן: (ז) דִּיהִי חוֹשֶׁשֶׁת וְכִי: (ח) בְּיוֹם אֶחָד ר' מֵאִיר מַחֲבִיב וְהוֹלִיכָן אֶם שָׁחַטָהּ וְאֵת אֲבִיהָ חִיִּיב: (ט) דִּיהִי וְכִי הִסָּס וְכִי וְלֹא כְּתוּב אִם עַד: (י) דִּיהִי וְכִי: (יא) וְהֵשֶׁן שֶׁנֶּשְׁאָר וְכִי וְאִכְלָה לְמַחֲסֵם מִשּׁוּם חוֹלִין צְעוּרָה לְפִיכָר דְּכִהָן גַּמְי יִרְעָה עַד שִׁישְׁתָּאב וְיִאכְלְנוּ בְּזוּמוֹ וְהֵיא דְנִקְטָה:

מוסף רש"י

אך בבור שור עד שיהא ב'י' דממתי' למיתכח כח שור כשנ' ע' דלא ענינא ככור קמישפא, דכתיב לעיל מינה כל פטר רחם וי' ונקט שור ככור, שמע מינה עד שיאכ' ככור כלמו ולא יאכ' דומה לאלה' (כפיר ה'). בכביש שמצורין קשה. כטן שחי' ממונים שמא' ככבים (קד'י). ומגזו בכשי יתחבם. לא מקרי גז אלא כי מינוס (שם). פטר כלכאים. מן הון ומן הסכך (פטר חתם). כן רחל ומיני פסול לקרבן, ומינאיה דלא דרש ליה (וור'י). שניהם לכהן. דלפטר לנאסם שעינין ולא לאחד ושינין ככורים (דעיל' ט'). וחכ"א או אפשר לצמצם. וללאם שניהם כאחד. אלא אחד יא' ראשון ופטר את כרמס והשני חולין. ומטום דלא ידעי הי' מינייהו הי' מוויחו ספק צבורה ועתא לאכיל לכהן והשני ירעה עד שיסתאב ויכלל במומו (לעיל הכתי' ריבמות יט').

רבינו גרשום

דורות פטור ושלשוי מחייב אפטור הכי נקט רשב"י גמי לשון רוב דורות: אלא לרב הונא דאמר. דלא פטר תנא קמא אלא את דור ושני לאלתר חולין למח' דמי למימר עד עשרה לימא שני גמי פטור: אהעמיד ולדות קאי. דנחית לדרי ושני דורות פטר הילכך אמר הוא עד עשרה דורות נמי פטור: תיובתא דרב הונא. דהכא משמע כדור יתורה: אימא דן ולדות פטורות. כלומר דן ולדות ראשונות ודלות בתרי וי"ן שילדה מין על פטורה דגרמה הוא: עד שיהא שור ובכורו דרי פטר

היינו דקאמר רש"י ג. את אמרת שמי דורות למטה מאלן ברזל ומו לא ואנא אמיינא אפילו עד עשרה דורות נמי פטורין. והוא הדין טפי מעשרה אלא כי האי מנינא נקט בכמה דוכתי וקרא נמי נקיט להו דכתיב (דברים כג) גם דור עשירי והן אסורין לעולם. אטריך(י) למיתמי הכי דאם היו תני אפילו (א) וילדי ולדות פטורין

הוא אמיינא הני הוא דפטור רבן גמליאל טפי מהני לא כי היכי דשמעינן ליה לתנא קמא דפטור וילדי ולדות אע"ג דלא מזהממוטי שאל עובד כוכבים ממש וולדו ומחייב בולדי וולדן ולדות לתם ולדן לכהן הכי נמי לרש"י אע"ג דפטור י' בולד ולדי צחד דרא טפי מחייב: אלא לרב הונא דאמר לא נחם תנא קמא. למיפטר דרי דלא פטר אלא ולדות של זאן ברזל הואיל ויזאו מזהממוטי ממש של עובד כוכבים למה ליה לרש"י למימר עד עשרה דורות לימא אפילו וילדי ולדות פטורין ושמעינן מינה כי היכי דפטור וילדי ולדות אע"ג דלא מזהממוטי של עובד כוכבים ממש יזאו הוא הדין נמי עד עשרה דורות: אהעמיד קאי. שהעמיד ולדות תחת אמוטיהן קאי דנחת תנא קמא למיפטר דרי: אימא הן (ו) וולדות. דמשמע תרי דרי הן הולדות וולדות אחרים: אימא הן וולדות. כלומר הן הולדות עצמן ולא תימא (ט) וולדות: מגז ככשי יסתם. אלאם בת מימוס קרי גז דלא בת מימוס לא קרי גז והן עד בת רחל צמרה דלאמר עזים קשה הוא: חוששין לזרע האב. אם שחט האב והנן ביום אחד (ז) והילכך דרי מאיר מחייב אפטור (ח) ובתמי חייב הואיל וז' דומה לו: אין חוששין. י' בעז בת עז' ושחט אומה ואת אציה ביום אחד: כי היכי דפליגי חנניה ורבנן. בשחיטת חולין צפיק אחרו ואת בנו (דף עח:) דחנניה מחייב וחכמים פוטרינן: צרחל בת עז' רחל מיירי: ואז"ל צרחל צם עז בת רחל. ודלה קמתי צרחל בת עז' ואומה עז הימה בת רחל: ר"מ מחייב. ליתנן לכהן דחורה שיות למקומן ולא נדמה הוא והן רחל בת עז' לאו רחל ממש דהא נקבה לא קדשה צבורה אלא מין רחל קאמר: מודה ר"מ. אע"ג דלענין צבורה צד חורה שיות למקומה הכא צעינן שיהא ממשפחת עזים משפח ימי צדאשית: ו ה"מ דלא נחית לדרי. כלומר דאינו נדמה ל'עז אס אמו אלא לאמו' גופיה הי' נדמה דאינו דומה לאמו אכל היכא נחת לדרי דלגבי אמו לא היו נדמה דמי לאמו אלא לגבי אס אמו היו נדמה אימא לא קמ"ל אחד דצעינן מיוחד משפח ימי צדאשית: ואי מהפס. דאי כתב אחד ולא כתב(ו)

נחמה: דאמר ר' חייא אן במאי הילכתא מחייב ר' מאיר: ואביו תייש. ושחטם עד אביו ביום אחד: ר' מאיר מחייב דחייש לזרע האב וחושב בני אותו את בני אע"י דאין בנו כדור אחריי הואיל דומה לאביו: ורבנן. פטרי דבתר אמו שדי ליה ולא דמי לאמו: אי הכי. דרבחי פליגי בחוששין לזרע האב ליפלטו נמי בעלמא (צפיק) בפרק אותו ואת בנו היכא דפליגי חנינא ורבנן בהא מילתא: ואיבעיתא אימא. לעולם לכבורה וברחל בת עז' ואותה עז בת רחל. ר' מאיר מחייב סבר אע"י דרחל בת עז' נדמה היא כיון דקדמהת דרי היא חורו שיות למקומן ובטל האמצעי וחושב כמו הוא כש ובכורו מבש וחייב בכבורה. ורבנן סברי כיון דהיו נדמה לא אמרינן חורו שיות למקומן: כגון שיש בו מקצת סימנין. דומה לאמו ר' מאיר דמחייב סכחם ממניחין וחכמים דפטרי' י' שעינן דרי דבצי ראשו ורובו: שיער בן שיערה לעולם דכתיב אחד כלומר המיוחד אחד מששת ימי בראשית ולא היה לו מעולם אס ממיין אחד: צריכי. תרויוריה דאי מתחם מאו עד פטר נדמה הני מילי דפסול היכא דלא נחית לדרי למשפחתו שיהא חור מינו לקדמו שחט כשב בן עז' עד לעולם משום הכי הוי נדמה: אבל היכא דנחית לדרי. שהוא כשב בן עז' בן כשב אימא לא ליהי נדמה ולתכשר לשעיר יריח קמ"ל אחד המיוחד: ואי. אשמעינן אחד הני מילי דפסול נדמה כגון בקרבן דמאיר דמאיר דשעיר ר"ח דהוי חובה אבל בנדר וגובה לא קמ"ל שור או כשב דמיירי בנדר או נדבה: הכל מודים. אפילו לר' מאיר דמחייב דאין לקרע על צמרו משום כלאים או לביש ליה בחדי פשון: אף נסכים שלא נשחטו והני שן לקח רוח תאניה. אלא מעתה אי ע"י דלוי קא חשיב שינוי בפשטן נמי יכיל למיחוי שינוי ע"י חיילה ומספיק כל הני שנשפעתא דרב אחא ורב פפא ורב דרא אשכחן דפשטן נמי נשנתה אלא ש"מ דרדילו לא הוי שנוי: לעולם דילוי הוי שינוי ודלאמ דין הוי שינוי שנשנתה ריחו ושינוי ריח פסול לנסכים אבל דלוי דפשטן לא הוי שינוי דלא איכפת לו בשנינו ריחו: שניהם לכהן. דאפשר לצמצם דיצאו שניהם כאחת: ר' טרפון אומר הכור לא את היפה. דרמפרש בגמ' דההוא דבריא נפיק ברישא: ר' עקיבא אומר משמנין ביעין. פי' איהו מה שנוטל המוטב ויפרע לחבורו חצי מה ששהו יותר מחבורו: והשני. שבדי ישראל ספק בכור הוי ירעה עד שיסתאב כלומר שאין

הלוקח עובר שני בכורות

ולית' דיה הא דתנא ר' ישמעאל בבשים שצמרן קשה ב'. לא הוה מני למיפדך דנימעט עז בת רחל מקרא דממעטין (חולין דף קט). שער עזים מלעמוד ולשרת דצעינן דבר הראוי לשירות ולאפוקי נוטה של עזים דלילמא כיון דהוי ממין הראוי לשירות שהיא בת רחל סגי דהכי: ברחל שילדה מין עז

ואביו תייש. והא דנקט מין עז לרבותא דלע"ג דהועיל זרע האב לשנות הולד למין עז כמותו אפילו הכי לא חיישי רבנן לזרע דלזרע ומהיכו (ע) דפריך דלפלטו בחוששין לזרע האב בעלמא לא חיש לרבותא זו:

בשעיר שר' ראש חדש. קמא נקט וה"ה שעירי רגלים דהכי נמי כתב צדו אחד: וזכר

פטורין תיובתא דרב הונא אמר לך רב הונא אימא הן וולדות פטור וולדי ולדות חייב: רחל שילדה מין עז כו': אחא רב אושעיא מנהדרעא ואייתי מתניתא בדיה רחל בת עז ועז בת רחל ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרינן אמר ליה רב הושעיא לרבה כי עיילת לקמיה דרב הונא בעי מיניה ר' מאיר מיחייב למאי אילימא לכבורה ולית ליה לרבי מאיר ^אאך בכור שור ^באעד שיהא הוא שור ובכורו שור אלא לראשית הנו ולית ליה הא ^גדתנא דבי רבי ישמעאל כבשים שצמרן קשה פטורין מראשית הנו שנאמר ^דומגז בכשי יתחבם אמר ליה ניהוי אגן הכא במאי עסקינן ברחל שילדה מין עז ואביו תייש ובחוששין לזרע האב לענין אותו ואת בנו קמיפלגי דר' מאיר סבר ^החוששין לזרע האב ורבנן סברי אין חוששין לזרע האב או הכי ליפלגו בחוששין לזרע האב בעלמא בפלוגתא דחנניה ורבנן אלא לעולם לכבורה והכא במאי עסקינן ברחל בת רחל בת עז מר סבר זיל בתר אימיה והאי לאו נדמה הוא ומר סבר זיל בתר אימיה דאימיה והאי נדמה הוא ואיבעית אימא ברחל בת עז בת רחל מר סבר חורה שייות למקומן ומר סבר לא חורה שייות למקומן רב אשי אמר כגון שיש בו מקצת סימנין ^וומאן חכמים ר"ש דאמר עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו: אמר רבי יוחנן מודה ר"מ בשעיר של ראש חדש דבעינן בן שעירה מאי טעמא אמר קרא ^זאחד המיוחד ובא מששת ימי בראשית ^חוהא מהכא נפקא מהתם ינפקא ^טשור או כשב ^יפרט לכלאים או עז פרט לנדמה צריכא דאי מהתם הוה אמינא ה"מ היכא דלא נחת לדרי אבל היכא דנחת (י) אימא לא ואי מהכא הוה אמינא ה"מ קרבן חובה אבל נדבה לא צריכא אמר רבי אחא בר יעקב הכל מודים דאין לוקין על צמרו משום כלאים שנאמר ^{יא}לא תלבש מודים ישצמרו פסול לתכלת שנאמר לא תלבש שעטמן גדילים תעשה לך מה פשתן שלא נשתנה אף צמר שלא נשתנה אמר רב פפא הכל מודים ישצמרו פסול לתכלת שנאמר לא תלבש שעטמן גדילים תעשה לך מה פשתן שלא נשתנה אף צמר שלא נשתנה ^{יב}אמר רב נחמן בר יצחק הכל מודים ^{יג}שאין צמרו מטמא בנגעים שנאמר ^{יד}בבגד צמר או בבגד פשתים מה פשתים שלא נשתנה אף צמר שלא נשתנה אמר רב אשי אף אנו נאמר 'הדלה הגפן על גבי תאניה יינו פסול לנסכים מ"ט ^{טז}זבח ונסכים מה זבח שלא נשתנה אף נסכים שלא נשתנו מתקיף לה רבינא הדלה פשתן על גבי היגא ה"ג דלישתני א"כ לא מצינת אמרת מה פשתן שלא נשתנה דהא פשתן נמי משתני א"ל זה נשתנה ריחו וזה לא נשתנה ריחו: מתני' רחל שלא ביברה וילדה שני זכרים ויצאו שני ראשיהן כאחת ^{יז}רבי יוסי הגלילי אומר שניהן לכהן שנאמר ^{יח}הזכרים לה' וחכ"א אי אפשר לצמצם יאלא אחד לו ואחד לכהן ר"ט אומר הכהן בורר לו את היפה ר"ע אומר משמנין ביניהן והשני ירעה עד שיסתאב ויחייב

היינו דאמר ר' חייא אן במאי הילכתא מחייב ר' מאיר: ואביו תייש. ושחטם עד אביו ביום אחד: ר' מאיר מחייב דחייש לזרע האב וחושב בני אותו את בני אע"י דאין בנו כדור אחריי הואיל דומה לאביו: ורבנן. פטרי דבתר אמו שדי ליה ולא דמי לאמו: אי הכי. דרבחי פליגי בחוששין לזרע האב ליפלטו נמי בעלמא (צפיק) בפרק אותו ואת בנו היכא דפליגי חנינא ורבנן בהא מילתא: ואיבעיתא אימא. לעולם לכבורה וברחל בת עז' ואותה עז בת רחל. ר' מאיר מחייב סבר אע"י דרחל בת עז' נדמה היא כיון דקדמהת דרי היא חורו שיות למקומן ובטל האמצעי וחושב כמו הוא כש ובכורו מבש וחייב בכבורה. ורבנן סברי כיון דהיו נדמה לא אמרינן חורו שיות למקומן: כגון שיש בו מקצת סימנין. דומה לאמו ר' מאיר דמחייב סכחם ממניחין וחכמים דפטרי' י' שעינן דרי דבצי ראשו ורובו: שיער בן שיערה לעולם דכתיב אחד כלומר המיוחד אחד מששת ימי בראשית ולא היה לו מעולם אס ממיין אחד: צריכי. תרויוריה דאי מתחם מאו עד פטר נדמה הני מילי דפסול היכא דלא נחית לדרי למשפחתו שיהא חור מינו לקדמו שחט כשב בן עז' עד לעולם משום הכי הוי נדמה: אבל היכא דנחית לדרי. שהוא כשב בן עז' בן כשב אימא לא ליהי נדמה ולתכשר לשעיר יריח קמ"ל אחד המיוחד: ואי. אשמעינן אחד הני מילי דפסול נדמה כגון בקרבן דמאיר דמאיר דשעיר ר"ח דהוי חובה אבל בנדר וגובה לא קמ"ל שור או כשב דמיירי בנדר או נדבה: הכל מודים. אפילו לר' מאיר דמחייב דאין לקרע על צמרו משום כלאים או לביש ליה בחדי פשון: אף נסכים שלא נשחטו והני שן לקח רוח תאניה. אלא מעתה אי ע"י דלוי קא חשיב שינוי בפשטן נמי יכיל למיחוי שינוי ע"י חיילה ומספיק כל הני שנשפעתא דרב אחא ורב פפא ורב דרא אשכחן דפשטן נמי נשנתה אלא ש"מ דרדילו לא הוי שנוי: לעולם דילוי הוי שינוי ודלאמ דין הוי שינוי שנשנתה ריחו ושינוי ריח פסול לנסכים אבל דלוי דפשטן לא הוי שינוי דלא איכפת לו בשנינו ריחו: שניהם לכהן. דאפשר לצמצם דיצאו שניהם כאחת: ר' טרפון אומר הכור לא את היפה. דרמפרש בגמ' דההוא דבריא נפיק ברישא: ר' עקיבא אומר משמנין ביעין. פי' איהו מה שנוטל המוטב ויפרע לחבורו חצי מה ששהו יותר מחבורו: והשני. שבדי ישראל ספק בכור הוי ירעה עד שיסתאב כלומר שאין

יז.

עין משפט גזר מצוה

לח א מיי פ"ב מהל' צבורות הל' ו סמג עשין קרא טושיע י"ד שטן ספקי:
לח ב מיי פ"י מהלכות כוכבים בלמד ד טושיע י"ד סימן שלג סעף ג:
ב ג מיי פ"ג מהלכות אסורי מונח הל' ה:
בא ד מיי פ"י מהל' כלאים הלכה:
בב ד מיי פ"ב מהל' צניט הלכה ה:
ו מיי פ"ג מהלכות טומאת צרעם הל' ג:
בז ד מיי פ"ו מהל' אסורי מונח הל"י:
בד ד מיי פ"ה מהלכות כבורות הל' א סמג עשין קמז טושיע י"ד פי' שים ספקי ה:

תורה אור השלם

1. אך בכור שור לא בכור כשב או בכור עז לא תפירה קרש הם את דגם חורקם ואת המזבח ואת הקלבים תקטיר אשה לרית נחת במבדק חי יז
2. אם לא ברכוני חלץני ומגזו ככשי יתחבם:
3. ושעיר עזים אחד תקטיר יקח על עלת חקמידי יקח ונסכו:
4. שור או כשב או עז כי יקלד יקחיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני וקללאה ירצה לקרבן אשה ויקרא בכ כו
5. לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יקחיה גדלים תעשה לך על ארבע בגופתו וחקור אשר תבטסה דברים בכ יא יב
6. והקדנני פי' יקחיה בו נגזב צרעת בבגד צמר או בבגד פשתים: ויקרא יז מו
7. אלא מועדי יך אשר תקראו אתם מקראי קרש לקדושך אשה לך עלה ומנחה וזבח ונסכים דבר יום ויום: ויקרא כו לו
8. והעברת כל פטר רחם לך וכל פטר שגר בהמה אשר יקח לך חוקרים שמות יז יב

שיטה מקובצת

א) אלא (אמר) רב הונא דאמר וכו' י"א כ"י אלא דאמר ר' לימא אפי' ולדי ולדות פטור למה ליה למימר עד עשרה דרי אמר ר' תיש המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן פטורין ולדי ולדות חייבים תיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה אימא [הן ולדותיהן] פטורין ומתני' אף קרי לרב יהודה רב יהודה מתרצה לשעמה ואי' דר' ג' במתני' בהריא כ"י ופירשני מניה דרב הונא והוא מתיר לה להנפיש. גלית וזיל הראש' זיל תיש המקבל צאן ברזל הן ולדותיהן פטורין ברייתא היא ורבמתניתין לא קמיני הן קשיא לרב יהודה דמשמע הן הולדות עצמן ומשני הן ולדותיהן בתרי וי"ן דמשמע הן הולדות פטורין דלדרי' חלשית כהן עצמן ולאי' דפריך לרב הונא גרס הן ולדות בתרי וי"ן ומשני הן ולדותיהן ע"כ: ו הוה א"א היכא דנדהא דאי כתב לא עז פטר נדמהה' ה"מ היכא דנדהא אבל מיוחד משפת ימי בראשית לא קמ"ל אחד ואי כתב דחמנא דהא הו"א ירי' אבותה אבל בנדר לא פסל נדמה כתב או עז פטר נדמה: (ח א"י בר יצחק הכל מודים שאין צמרו מטמא בנגעים וכו') דהיי' משפחתא מבעי' דבגד צבע אינו מטמא בנגעים דמה פשטן שאין צבעו דסחם פשטן לבן ואי צמר וכו' ואי' אמאי לא דרשו הכי כלאים דאמרנאן אין בנפריו משום כלאים וזיל דאן צמר ופשתים דנגעים יתירה הוא ולכן דרשנין מניה שלא נשתנה אלא הן דכלאים לאו יתירה הילכך לא נאמר הך דרשא מה פשטן שלא נשתנה וכו' דמסתבר טפי למעט כלאים וכו'. תוסי' חיצוניות: (א) אין חוששין לזרע האב והיכא חייב קרא היינו היכא דשחט אלא בעלמא כי היכי וכו': ו הוה נדמה דהוא גופיה אינו דומה לאמו ואית ספרים דגרסי' בהו ה"מ: (ו) אלא מעתה וכו' היכא שני פשטן נמי מצי למיחוי שני ע"י הדלאת ומספיק כל הני שנשפעתא דרב אחא ורב פפא דהא אשכחן נחית בפשטן דנשתנה אלא מקראמא מה פשטן שלא נשתנה ימי' דרדילו לא הוי שנוי:

מאיר דמחייב דאין לקרע על צמרו משום כלאים או לביש ליה בחדי פשון: אף נסכים שלא נשחטו והני שן לקח רוח תאניה. אלא מעתה אי ע"י דלוי קא חשיב שינוי בפשטן נמי יכיל למיחוי שינוי ע"י חיילה ומספיק כל הני שנשפעתא דרב אחא ורב פפא ורב דרא אשכחן דפשטן נמי נשנתה אלא ש"מ דרדילו לא הוי שנוי: לעולם דילוי הוי שינוי ודלאמ דין הוי שינוי שנשנתה ריחו ושינוי ריח פסול לנסכים אבל דלוי דפשטן לא הוי שינוי דלא איכפת לו בשנינו ריחו: שניהם לכהן. דאפשר לצמצם דיצאו שניהם כאחת: ר' טרפון אומר הכור לא את היפה. דרמפרש בגמ' דההוא דבריא נפיק ברישא: ר' עקיבא אומר משמנין ביעין. פי' איהו מה שנוטל המוטב ויפרע לחבורו חצי מה ששהו יותר מחבורו: והשני. שבדי ישראל ספק בכור הוי ירעה עד שיסתאב כלומר שאין